СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 236. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 11-го ГРУДНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 11, 1986 No. 236. VOL. XCIII.

П.Саварин відвідав Чикаґо

Чикаґо (Око). — У п'ятницю і суботу, 28-го і 29-го листопада ц.р., тут гостював запрошений УАКРадою голова СКВУ Петро Саварин з дружиною.

В п'ятницю по полудні зустріла їх з квітами на летовищі численна делеґація членів управи УАКРади, Пласту, ОДУМ, Золотого Хреста та дивізійників.

Під час півтораденного перебування голови СКВУ тут він відвідав з членами Управи УАКРади православну та католицькі церкви, касу „Самопоміч" та перший український банк „Певність", який очолює д-р Юліян Куляс, який ще в Німеччині, в таборі Ельванґені, жив з П. Саварином в гімназійній бурсі. В Українському Національному Музеї П. Савариновi показано виставкові кімнати, кімнати архівів, газет та журналів. Голова СКВУ оглянув будинок та все устаткування СУМА, приміщення УККА, завітав до дому ОДУМ, оглянув виставку в Українському Інституті Модерного Мистецтва, зустрівся з проводом та сеньйорами Пласту в їх будинку. Як відомо, П. Саварин, його дружина Оля і їх троє дітей є активними в Пласті. Для гостей з Едмонтону, які перший раз були в Чикаґо, влаштовано дві вечері, в українському ресторані Ґалан'с в п'ятницю, управою УАКРади, на яку були запрошені активні діячі чикаґської громади, а друга в суботу — влаштована дивізійниками, до яких належить і голова СКВУ.

В суботу в українській православній церкві св. Володимира відбулася зустріч представників організацій Чикаґо і околиць на якій П. Саварин поінформував про діяльність СКВУ, його труднощі та великі можливості дальшої праці та обмінявся думками з людьми, що очолюють велику й енерґійну громаду. Для тих, що не мали змоги бути на його доповіді, подружжя Самбірські, керівники найстаршої в Чикаґо радіопередачі, записали з ним інтерв'ю, яке було вислано в етер в неділю 30-го листопада. Гостинно прийняв голову СКВУ Владика Інно кентій Лотоцький, ЧСВВ, єпископ Української Католицької Церкви.

В суботу, увечері П. Саварин був учасником голодного обіду на пошану замучених російсько-комуністичною владою українських мисткинь, який влаштувало сестрицтво Покрови Пресвятої Богородиці при парафії свв. Володимира і Ольги.

У перший день приїзду П. Саварина до Чикаґо, відбулася його доповідь для ширшого кола громадянства в залі української католицької парафії свв. Володимира і Ольги. Представив його публіці голова Відділу УАКРади Олексій Коновал, зазначивши, що нелегкі обов'язки поклала українська громада на його плечі — репрезентувати їх розсварених, нетолерантних і часто непотрібно сварливих. П. Саварин за професією адвокат. Він є визначним і шанованим громадянином Канади і відданим українській спільноті.

У своїй доповіді П. Саварин описав незавидну долю українського народу на своїй землі та сказав, що „нам

(Закінчення на стор. 4-ій)

КУК вшанує В. Курилика

Вінніпеґ, Ман. — Друге чергове засідання Екзекутиви Централі КУК відбулося в понеділок, 17-го листопада ц.р., тут в приміщеннях будинку Централі КУК.

Засідання відкрив президент д-р Дмитро Ціпивник, привітавши присутніх членів Екзекутиви у Вінніпезі й членів з Едмонтону, які брали телефонічно участь у засіданні.

Генеральний секретар, Марко Міненко представив важніші листи, які надійшли до бюра Централі КУК, а опісля присутні вислухали змістовний звіт президента. Обговорено спільне відзначення 1000-річчя Хрищення України, створення бюра КУК в Оттаві, підготову річної конференції КУК в Торонто та переслухування „CRTC".

Новостворений Адміністративний комітет та Комітет будинку Централі КУК також подали короткі звідомлення про їхню працю.

З нагоди заплянованої конференції українського мистецтва у Манітобі, рішено вручити Шевченківську медалю визначному українському мистцеві, покійному Василеві Куриликові.

При кінці назначено дату наступного засідання Екзекутиви та Президії.

Збірка на семінарію св. Василія дійшла до 1,3 мільйона долярів

Стемфорд, Конн. — Як повідомляють з канцелярії збіркового фонду на Семінарію св. Василія, в 1986 році, помимо заплянованих податкових змін та гірших економічних обставин, датки на ту ціль не зменшилися. З днем 1-го листопада 1986 року фонд осягнув вже суму 1,312,000 дол., з яких 1.308,883 дол. здепоновано в Українській Кредитовій Кооперативі і щадничих касах, як також в місцевому стемфордському банку на 7 до 12 відсотків.

Владика Василь Лостен, стемфордський Єпископ, який є президентом Семінарії св. Василія, поставив однак собі за ціль враз із збірковим комітетом доконче осягнути в 1987 році суму 1,500,000 дол. і в тій цілі звернувся із закликом до парафій та парохів дієцезії.

Збірковий комітет звертає увагу всіх потенціяльних добродіїв, щоб зложили гроші на цю ціль перед 31-им грудня 1986 року, тому, що в цей спосіб вони зможуть відтягнути свої дари від податків.

АНАТОЛІЙ МАРЧЕНКО ПОМЕР У ТЮРМІ

Москва. — Анатолій Марченко, один із найбільше відомих совєтських дисидентів, помер у тюрмі на 48-му році життя. Дружина А. Марченка Лариса Богораз дістала повідомлення про смерть свого чоловіка із Чистополю у Татарській республіці, де він відсиджував десятирічну кару за „протирадянську агітацію і пропаганду. Телеграфічне повідомлення не подає ані причини ані дати смерти.

А. Марченко перебув 20 років свого життя в тюрмах і концтаборах, де дістався спершу через припадок, в часі заворушень в 1958 році у фабриці, де був він робітником. Після шести років, перебутих у концтаборах, він написав свої спомини „Моє зізнання" і приступив до Гельсінкської Групи оборони права людини У вересні ц.р. він передав листа на Гельсінкську Конференцію у Відні, заповідаючи голодовий страйк за знущання над ним та іншими в'язнями.

А. Марченко був п'ять разів засуджений за противсовєтську пропаганду. Останньо його заарештовано в березні 1981 року і засуджено на десять років концентраційних таборів і п'ять років вигнання. У жовтні 1985 року за переступлення правил у концентраційному таборі його засуджено на три роки в'язниці, де умови були ще гірші як у таборі. Перебуваючи у в'язниці А. Марченко оглух і дістав параліч ноги. Його дружина старалася дістати дозвіл на побачення з ним в останньому часі, коли КҐБ 21-го листопада ц.р. запропонувало їй та 11-літньому синові виїхати з терену ССCP. Вона відкинула цю пропозицію, як довго їй не дозволять порозумітися у цій справі з чоловіком. Але на це їй не дозволено і вона востаннє бачилась з ним ще в квітні 1984 року.

Л. Богораз виїхала із сином до Чистополю і заявила перед виїздом, що буде старатися привезти тіло А. Марченка до Москви.

ДЖ. ПОЙНДЕКСТЕР І О. НОРТ ВІДМОВИЛИСЯ ДАВАТИ ЗІЗНАННЯ

Вашінгтон. — Колишній асистент Президента в справах крайової безпеки віцеадмірал Джан Пойндекстер і колишній член Ради Крайової Безпеки підполковник Олівер Норт відмовилися давати зізнання в Комісії міжнародних справ Палати Репрезентантів.

Переслухання, що відбулися у вівторок, 9-го грудня, були відкритими. На них Дж. Пойндекстер і О. Норт знову скористалися п'ятою поправкою до Конституції.

„Я хотів би допомогти цій комісії. Комісія і американський народ мають право знати всі факти про діяльність Ради Крайової Безпеки. Але я послухаю поради своїх адвокатів. Їх порада заключається в тому, що я повинен в даний момент відмовитися від зізнань. І я використаю право, гарантоване мені п'ятою поправкою", — заявив Дж. Пойндекстер.

Голова комісії Данте Фассел сказав, що Пойндекстер дійсно має таке право. В той же час інший член комісії Лі Гамилтон відзначив: „Я цікавився в Конґресовій бібліотеці, і вияснив, що ніколи раніше військовослужбовець в чині адмірала не відмовлявся від зізнань під час публічних переслухань у Конґресі".

Потім для зізнань викликали підполковника Олівера Норта. „Я не думаю, що ви знайдете в країні другу людину, яка хотіла б так, як хочу я, розказати про всі факти. Але, за порадою адвокатів, я скористаюся п'ятою поправкою", — заявив Норт, який прибув в уніформі морського піхотинця з усіма бойовими нагородами.

У відповідь на це Д. Фассел сказав, що „документи, які є у розпорядженні комісії, покажуть, як здійснювалася афера. Але навіть нині, ще перед вивченням документів, я вважаю, що такою операцією не могли керувати віцеадмірал і підполковник. Хтось стояв над ними".

Під час переслухань Норт відповів лише на одне запитання. Республіканець Роберт Дорнан запитав Норта, чи правда, що одну з медалей він дістав за операцію, яка лишилася секретною. „Про це я прочитав у журналі 'Тайм'", — додав Р. Дорнан.

„Після всього, що мені довелось прочитати за останні дні, — відповів Норт, — я перестав вірити взагалі всім журналам". Ця відповідь викликала сміх законодавців.

Коли Норт залишив залю засідань, Фассел звернувся до членів комісії: „Я не думаю, що ці переслухання приносять йому радість. Я ні в чому не осуджую його. Він служив країні 18 років. Він завжди виконував накази".

В. Ярузельскі нагороджує відступників

Варшава, Польща. — Лідер польської комуністичної партії, президент і голова Ради оборони Войцех Ярузельскі починає нагороджувати відступників від забороненої урядом робітничої профспілки „Солідарність". Він включив трьох таких осіб до 57-членної дорадчої Ради, яка займається теорією політики, але не має жадної екзекутивної сили.

Згідно з поясненнями прибічників Ярузельского, Рада складається з людей, які мають різні політичні погляди, зі середини і зі зовні комуністичної партії, які дискутуватимуть над проблемами політики компартії і уряду, висуватимуть свої поради, очевидно, не зобов'язуючі для уряду. Це мала б бути нібито форма замирення компартії і уряду з великим відсотком польського народу, який не заступлений в керівництві державою.

Серед номінованих є ректори Варшавського і Яґеллонського університетів, методистський пастор, директор театру, актор, лідер кампанії проти наркотиків, лікар-спеціяліст проти хвороби рака, економіст, історик, архітект та люди інкших професій, між ними також католицькі теологи і члени компартії.

Немає майже жадної зміни у відношенні уряду до підпільної „Солідарности" і її лідерів. До Ради попали три колишні члени „Солідарности", які потім скритикували тактику Лєха Валенси і його прибічників. Януш Онишкевіч, який колись був речником „Солідарности" заявив, що номінації показали у яких саме людях зацікавлена компартія і особисто В. Ярузельскі.

Трьома назначеними, колишніми провідними членами „Солідарности" стали: Станіслав Завада, який, правдоподібно, був „втичкою" компартії у профспілці, Ян Куляй, лідер провінційних відділів вільної проф спілки, який публічно на телевізії критикував політику проводу „Солідарности" і Владислав Сіла-Новіцкі, адвокат по фаху, колись правний дорадник, який був викинений з проводу „Солідарности" за позитивні оцінки В. Ярузельского під час публічних виступів.

Попали припадково до Ради також люди, які не повинні там бути, а це Алєксандер Ґлєштор, історик, який займався наукою і очолював королівський музей у Варшаві і Анджей Свєціцкі, колишній голова католицьких інтелектуалів.

Члени підпільної „Солідарности" назвали Раду „косметичною установою без жадного практичного значення".

В Нюарку шкільна молодь колядуватиме

Нюарк, Н. Дж. (О. Юрчук). — В неділю, 21-го грудня ц.р., о год. 1-ій по полудні, тут відбудеться концерт колядок і щедрівок в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя.

В концерті візьмуть участь учні парафіяльної школи св. Івана Хрестителя хор вищих кляс, хор нижчих кляс і садочок. В програмі: традиційні і рідкісні колядки і щедрівки, вертеп, сольоспіви. Церква буде прибрана ялинками і святочними прикрасами.

Концерт заплянований після останньої Служби Божої (11-та год.). Перед виступом Кружок Матерей влаштовує перекуску в церковній залі для всіх присутніх.

В. Пастушок отримав нагороду капіталовкладника

Дженкінтавн, Па. (А. Білик). — Компанія Юнітраст спеціялізується в управлінні майна та власниками якої є українці, пошукує кандидатів на нагороду „Українського капіталовкладника 1987 року". Ця компанія, яка діє на цілому терені ЗСА, також займається підтримуванням нових, зростаючих компаній у ЗСА й Канаді.

В. Пастушок

Реченець на подання кандидатів — 30-го січня 1987 року. Номінаційні анкети можна замовити в Юнітраст, пишучи на таку адресу: Unitrust, P.O. Box 362, Jenkintown, Pa. 19046.

Як твердить Николас Б. Томас, президент Юнітраст переможець конкурсу буде проголошений в лютому 1987 року. Бенкет, під час якого відбудеться вручення нагороди, заплянований на перші місяці 1987 року.

Н. Томас заявив, що якості людини, яка заслуговує на відзначення „Українського капіталовкладника року" посідає, наприклад, переможець цьогорічного конкурсу Василь Пастушок із Свартмору, Па.

В. Пастушок, який здобув найбільше голосів у недавньому перевиборі на пост головного радного УНСоюзу, був ідеальним кандидатом на відзначення тому, що він втілює правдивий дух американської підприємчивости, — сказав президент компанії „Юнітраст". „Розсудливими капіталовкладеннями і тяжкою працею В. Пастушок заклав успішне реальностеве підприємство. Він водночас показав свою готовість збагачувати громаду своїм знанням, як це підтверджує його невтомна праця для УНСоюзу".

В. Пастушка відзначено на бенкеті для капіталовкладників, влаштованому компанією „Юнітраст" в ресторані Люкін'с Інн у Філядельфії. Плякету вручив В. Пастушкові інший успішний капіталовкладник компанії „Юнітраст" голова Фундації ім. Мазепи д-р Зенон Матківський. На церемонії вручення нагороди була присутня родина В. Пастушка — дружина Теодозія, два сини і дочка.

Н. Томас заявив, що В. Пастушок може служити добрим прикладом людини, яка знайшла ідеальну рівновагу між служінням українській громаді й американському загалові. „Ось

(Закінчення на стор. 4)

ПАМ'ЯТАЙМО ЧОРНОБИЛЬ

ДЕНВЕРСЬКА ГРОМАДА ВШАНУВАЛА ЖЕРТВИ ЧОРНОБИЛЯ

Денвер, Кольо. (Н. Винич). — У зв'язку з атомовою катастрофою весною ц.р., „Чорнобиль, Україна" стало майже виразом хатнього вжитку серед широких мас вільного світу. Хоча штучний голод в Україні 1932-33 років нараховує незрівняно більше жертв і є чи не найжорстокішою подією в історії цілого людства, світ не висловив і частини того обурення тим, хто цей нелюдський злочин вчинив, а ні тої симпатії жертвам цього голокосту, які сьогодні висловлюються через події в Чорнобилі. Бо совєтському урядові було тепер неможливо затаїти ці події, як було затаєно їх чорні діла в Україні під час колективізації в тридцятих роках Атомове лихоліття розповсюдилося поза межі підвладних Москві земель і світ вимагає інформацій.

Гості і діти відкривають пам'ятну лаву.

Але навіть сьогодні звіти совєтського уряду про стан речей не тільки надзвичайно скупі, але й по більшості неправдиві. Тому члени місцевого Відділу СУА доложили багато зусиль щоб інформувати американський загал про дійсні умови життя під совєтською окупацією.

Тому, як тільки надійшли відомості про вибух в чорнобильському реакторі членки розпочали акцію протесту. Було розіслано понад 300 листів до відповідних установ та урядовців, підписи під які збиралися серед місцевих українських громадян. Щоб привернути увагу якнайширших кіл населення на заподіяну українському народові кривду, за ініціятивою тогочасної голови Відділу, Дарії Яворівської, взялися посадити пам'ятне деревце. Стараннями молодих союзянок, зокрема Одарки Фіґлюс та Тетяни Винар, ця акція була дуже добре розголошена: було надруковано та розповсюджено понад 4,000 добре уложених та гарно оформлених летючок; розіслано багато особистих запрошень до видатних урядовців та політичних діячів, виготувано пресове повідомлення, нав'язано зв'язки з представниками „мідії" Труди жіноцтва не пішли намарно: святочне посвячення деревця, 14-го червня ц.р. в Чизман Парку, пройшло дуже урочисто та багатолюдно і було показане на всіх телевізійних станціях. Денверу.

Союзянки, одначе, журилися тим, що на деревці неможливо було зазначити, з якою метою воно було посаджене. Тому вони рішили продовжити кампанію „Пам'ятаймо Чорнобиль" і поставити під деревце кам'яну лаву із відповідним написом, фінансувати яку допомогла ціла місцева українська громада.

Знову довелося немало

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Куби Пренса Лятіна повідомило, що майже усе доросле населення Куби і підростаюча молодь взяли участь у триденних маневрах, які мають за завдання підготовити кубинців до оборони острова на випадок потреби. Фідель Кастро, тамошній диктатор і великий прихильник експорту революцій до інших латиноамериканських країн, веде систематичну пропаганду проти З'єднаних Стейтів Америки, які, мовляв, приготовляються до агресії не тільки проти Куби, але також проти Нікараґуа й інших країн, у яких до голосу прийшли чи приходять ліві елементи. Маневри кубинські лідери назвали „Бастіоном-86" і вони охоплювали приблизно сім мільйонів кубинців. Маневри проходили під фаховим керівництвом військових старшин, спеціялістів націоанальної ґвардії, міліції і цивільних осіб з державної служби безпеки.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони ЗСА Каспар Вайнберґер, відвідуючи по дорозі до Брюсселю на конференцію НАТО Великобританію, запевнив британське міністерство оборони про додатковий 10 мільйоновий контракт на виготовлення частин до космічних апаратів, завданням яких буде знищувати ворожі ракети в стратосфері, ще заки вони досягнуть своєї цілі. Військові спостерігачі кажуть, що Стратегічна оборонна ініціятива президента Роналда Реґена стає чимраз більше популярною і нею починають цікавитись індустріяльні країни світу.

НА ОКУПОВАНІЙ ЧАСТИНІ арабської землі, тобто на західньому березі ріки Йордан, ізраїльські вояки продовжують наводити порядок серед арабського неспокійного населення. У понеділок вояки знову відкрили вогонь гострими кулями і поранили шість осіб, які обкидували камінням й іншими твердими предметами військо і поліціянтів. У цій суматосі і стрілянині загинув 12-річний палестинський хлопчик і його смерть викликала новий спалах ненависти арабів до ізраїльців, яких вони вважають окупантами їхньої землі.

В АМЕРИЦІ

ДИРЕКТОР ВІДДІЛУ зв'язків Білого Дому Патрик Бюкенен надрукував у газеті „Вашінґтон Пост" статтю, в якій різко критикує законодавців-республіканців за їх напади на президента Роналда Реґена. В тій же статті підполковник Олівер Норт, якого звільнили з Ради Крайової Безпеки, названий „національним героєм". „Це клясичний приклад невдячности", — пише П. Бюкенен про сенаторів і конґресменів з Республіканської партії. Ті, які тепер різко критикують Президента, підкреслює П. Бюкенен, і далі залишалися б в тіні. Лише завдяки підтримці Р. Реґена, вони займають нині високі посади. „Оллі Норт — американський герой, — пише Бюкенен, — і я горджуся, що він є моїм другом". Порушення Нортом законів Бюкенен порівняв з тим, як жителі південних стейтів у свій час порушували закони, допомагаючи неграм-рабам втікати на північ, де не було рабства.

ПІСЛЯ УСПІШНИХ ПЕРЕГОВОРІВ з королем Марокко Гассаном II, секретар Департаменту оборони ЗСА Каспар Вайнберґер прибув у Лондон, де зустрівся з прем'єр-міністром Марґарет Тачер і міністром оборони Великобританії Джорджом Янґером. К. Вайнберґер повідомив про підписання контрактів на суму 8.7 мільйона долярів з англійським урядом. Контракти стосуються дослідницьких робіт в ділянці стратегічної оборонної ініціятиви. В розмові з американським гостем прем'єр-міністер М. Тачер підкреслила важливість згуртування західньоевропейських союзників навколо „сильної Америки" і необхідність надання підтримки президентові Р. Реґенові.

ЗАСТУПНИК СЕКРЕТАРЯ Департаменту оборони ЗСА Ричард Перл, перебуваючи в Туреччині з офіційною візитою, відвідав американську військово-повітряну базу, яка знаходиться в районі турецько-сирійського кордону. Перед прибуттям на базу Р. Перл виступив з промовою, в якій пояснив причини продажу американської зброї Іранові. Перл підписав з представниками турецької сторони договір про продовження військового і економічного співробітництва, який передбачає використання американською армією різних об'єктів на території Туреччини. В договорі сказано про додаткову доставу Туреччині 40 літаків типу Ф-4. Американський Уряд погодився анулювати 900 мільйонів долярів з турецьких боргів і надати Анкарі ще 312 мільйонів долярів безвідплатної допомоги.

ЛІДЕР БРИТАНСЬКОЇ Лейбористської партії Нілл Кіннок, який перебуває у З'єднаних Стейтах Америки з діловою візитою, продовжує тут, як він сам висловлюється, „роз'яснювати" свої наміри відмовитися від самостійних британських нуклеарних сил і американських ракет в Англії в тому випадку, якщо його партія прийде до влади. З різким осудженням становища Н. Кіннока виступив член Комісії міжнародних справ Палати Репрезентантів Стівен Соларц. Він підкреслив, що намір зробити Великобританію „вільною від нуклеарної зброї" створить небезпечний прецедент для урядів інших европейських країн, зокрема Бельгії і Голляндії, і поставить під сумнів ефективність всього Північно-Атлантійського Оборонного Союзу. С. Соларц висловив здогад, що навіть американським кораблям з нуклеарною зброєю на покладі буде заборонено запливати в англійські порти на випадок приходу лейбористів до влади в Англії.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ висунув проти американського Уряду позов у висоті 1.6 мільйона долярів після того, як суд в Лос Анджелесі визнав справедливими претенсії каліфорнійського промисловця Рафаеля Ґреґоряна, який твердив, що наклеп совєтських властей і газети „Ізвєстія", які обвинуватили його в шахрайстві і шпигунстві, привів до його банкрутства. Суд постановив, що газета повинна виплатити Р. Ґреґорянові 420 тисяч долярів. В совєтському позові твердиться, що американський суд не має права вирішувати справу про вину організації, що знаходиться в СССР.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Різдвяний сезон

Різдво Христове за новим стилем (григоріянським) припадає на 25-го грудня. За стилем старим (юліянським) на 7-го січня. Але в Америці існує ще — невідомий в Европі — „різдвяний сезон", який починається зараз після Дня Подяки, що його святковано в цьому році 27-го листопада. У тому дивному „різдвяному сезоні" тісно пов'язаний „бизнес" із святковою традицією і Церквою. Загальновідомо, що Різдво Христове в Америці „скомерціялізовано". Але такий вислів примітивізує проблему. У „різдвяному сезоні" який триває для визнавців григоріянсько го календаря рівно чотири тижні, іде цілою парою приготування до Різдва. Ще масове купування дарунків під ялинку, ще живо для крамниць, які проголошують різдвяні „випродажі" („сейли") і відчинені (хоч не всі) також в неділі. Вже тоді люди роблять запаси карток з різдвяними бажаннями — в Европі невідоме явище крамниць виключно з картками на всі нагоди. Різдвяно-релігійний сантимент і традиція Різдва, як великого свята, видна найяскравіше у неначе культі ялинки та колядок. Поставлення і засвічення височенної ялинки, спровадженої із Скелистих гір на Заході під Білим Домом, як також подібної ялинки на Рокефеллер-центрі у Ню Йорку сполучене з окремими церемоніями. У Білому Домі Президент потискає ґудзик, яким засвічується понад тисячу маленьких різнокольорових жарівок на ялинці, у Ню Йорку ця церемонія пов'язана ще з мистецькими виступами та показом мистецької їзди на совгах на штучній саджавці недалеко ялинки.

У Різдвяному сезоні в Америці ще далеко перед самим Різдвом уже лунають чудові колядки — між ними й український „Щедрик" Леонтовича та німецький „Тиха ніч". 27-го листопада є День Подяки, а вже 28-го листопада вирушають у різні пункти Ню Йорку замериканізовані наші Святі Миколаї — Санта Клавси, із дзвінками та обов'язковим вигукуванням „Го-го". Санта Клавси притягають покупців до великих департаментових крамниць і збирають гроші на найбільшу харитативну організацію „Армію Спасення". І так діється по всіх великих і менших містах Америки. Скрізь перед будинками Міської ради стоять прикрашені різними цяцьками і ввечері освітлені ялинки, скрізь вештаються Санта Клавси і скрізь лунають колядки.

У різдвяному сезоні в Америці вже місяць перед самим Різдвом роблять всіма можливими способами святковий різдвяний настрій. У тому сезоні підібрані відповідні телевізійні програми. Між іншими такими програмами, від літ на різних телевізійних каналах показують фільм „Чудо на 34-ій вулиці" (це центр торговельної дільниці в Мангеттені в Ню Йорку із найбільшою у світі департаментовою крамницею Мейсі). Герой цього фільму Санта Клавс, актор Едмунд Ґвян, дістав нагороду „Оскара" за відіграння Санта Клавса, що його судили у суді за присвоєння собі назви „святого" — і звільнили, як дійсного Санта Клавса!

Кажуть, і може не без рації, що в капіталістичній Америці на першому місці стоїть бизнес. Але ніде так яскраво, як саме у цьому різдвяному сезоні, не видно, що поруч із бизнесом існує в найширших колах Америки прив'язання до традиції, з якою святкують тут Різдво Христове. Українці, які святкують це свято за старим стилем, святкують його три дні. Американці призначили на це свято тільки один день, — але вже на місяць раніше створюють атмосферу свята. І коли йде у тому часі дурійка купування дарунків на Різдво — то це теж традиція. І тому дуже дискусійне і контроверсійне твердження, що американське суспільство в масі ліберальне. Великі і поважні арґументи мають ті, які твердять, що в американському суспільстві глибший консервативний традиціоналізм, як новітній лібералізм. Лівий лібералізм у політиці став нещастям для Америки, але і він мусить мовчати і в різдвяному сезоні приєднуватися до загального тону — пієтизму для традиційного святкування поруч із Великоднем найбільшого церковного свята у році — Різдва Христового.

УРЯД ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКОЇ Республіки признався, що серед великої кількости політичних в'язнів, переважно симпатиків революційної організації чорних, яка при допомозі сили намагається повалити теперішню систему і замінити уряд білої меншости урядом чорної більшости, є певна кількість юнаків до 15-го року життя. Таке визнання може викликати у світі масові протести, в першу чергу африканських країн, які вже віддавна закидають, що уряд в Преторії ув'язнює, переслідує і засуджує дітей. На думку поміркованих політичних спостерігачів й аналітиків, вину в цьому поносять також лідери чорних марксистів, які мобілізують молодь і заманюють її у свої ряди, а потім нарікають, що вона попадається до ізоляційних таборів ПАР.

Н.Н.

РІК 1933 В УКРАЇНІ

(Очима італійця)

В наших руках опинилася копія важливого листа з 1933 року, написаного італійським консулем у Харкові Ґраденіґо до королівської амбасади Італії в Москві, з описом голоду в Україні того року. Звіт дає докладний, автентичний об раз тієї катастрофи, описаної очевидцем. Лист, датований у Харкові 31-го травня 1933 року, має сім сторінок машинопису, і кожна сторінка вгорі має напис „Голод і проблема України".

Консул Ґраденіґо починає листа заміткою, що коли про тоді початі нацистські переслідування жидів уся світова преса розписується широко, то українську катастрофу та преса стидливо промовчує мабуть тому, що в ҐПУ працює багато жидів. Совети, пише він, зорганізували голод в Україні свідомо, „щоб провчити селян", яких не можна було переробити на комуністів. Для цього влаштовано реквізицію збіжжя, не залишаючи селянам засобів для прожитку. З цим була пов'язана, пише консул, совєтська спроба зліквідувати взагалі українську проблему коштом 10-15 мільйонів жертв, або ще й більшим числом. Він цитує російського письменника Андреєва, який, бачивши голод власними очима, заявив, що український селянин уже не повернеться на свою землю, бо вже буде не здібний довіряти режимові. Колгоспи також були жахливо виголодженні і населення масово тікало до міст.

Член ҐПУ Френкель звірився особі особисто знайомій консулеві, що кожної ночі збирають у Харкові на вулицях коло 250 осіб, померлих з голоду. Консул сам бачив, як попри консулят переїздили вантажники повні трупів і бачив, як на вулицях підбирали померлих. 21-го травня бачив, як на базарі сортовано купи трупів, мов якесь шмаття, а два дні пізніше в купі яких 50 померлих бачив немовля, яке ссало груди померлої матері. Бачив, як на вулиці три безкультурні хлопці вирвали прохожій з рук горщик з борщем і злизували розлитий на землі борш. Бачив, як якась жінка залишила біля консуляту двоє дітей, а сама кинулася під проїжджий трамвай. Коли стало відомим, що уряд зарядив збірку покинутих дітей, на вулицях міста появилися цілі родини селян, які залишали своїх дітей і самі поверталися додому вмирати.

Дітей звожено до старих бараків на „Голодній горі", де на соломі товпилося до 8,000 людей, переважно дітей. Їх годовано юшкою. Ночами ладовано вагони дітьми і вивожено 50-60 км. за місто, щоб їх у місті ніхто не бачив. Туди ж вивозили й мертвих і просто з вагонів зсипували до ям. За свідченням різних санітарів, між померлими були ще й такі, що рухалися...

Від тих санітарів і інших осіб консул довідався і особисто перевірив такі факти:

В селі Ґрагово (?), біля 50 км. від Харкова, з 1,300 мешканців залишилося живими не більше 200.

Особливо жахливо потерпів, ще більше як Харків, район Полтави. Навіть медики пухли з голоду.

З Сумів один комсомолець написав до Харкова, що родини вбивали своїх найменших дітей і з'їдали.

На селах коло Білгороду селяни їдять „дерев'яну кашу" — з розтертих коренів дерева.

Має фото дитини з німецької родини, що прийшла до німецького консуляту просити допомоги. Дитина має вигляд хирлявого старця, тип, який часто можна зустріти і в Харкові.

Консул згадує про самогубство генерала Броського (?), який 18-го травня повернувся з інспекції по селах. Після бурхливої сцени з Балицьким, вийняв револьвер і застрілився.

Подібне було з Хвильовим і Гірняком (?). „Ці два особливо цікаві з погляду політичного, але я розгляну цю справу в окремому звіті", — пише консул.

Вкінці він згадує „грубу рибу" з уряду і партії, імени якої не зміг довідатися, але про яку відомо, що збожеволіла. Після інспекції по селах того достойника мусіли вдягнути в каптан божевільного, бо він весь час несамовито кричав: „То не комунізм, то мордування!".

Навівши описані факти, Ґраденіґо робить дуже песимістичні висновки. Він пише, що „теперішня катастрофа викличе в Україні колонізацію з російською перевагою, Україна змінить свій етнографічний характер. Може бути, що про Україну не можна буде взагалі говорити, ні про український нарід, і не буде української проблеми, бо Україна стане районом Росії".

Нам ще невідомо, як італійська амбасада в Москві використала цей рапорт свого консула і який був відгук італійської преси. Але характеристичний факт, що журналісти витягли цей документ саме тепер, після того, як совєтський стронцій з Чорнобиля наробив і в Італії шкоди, затруївши салату, молоко, сири і кріликів, яких треба було масово вбивати.

Цілий оригінальний текст листа має бути надрукований у грудневому випуску „Вістей з Риму").

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Мирон М. Федорів

Дівочий хор „Веснівка" у Філядельфії

У неділю, 30-го листопада ц.р., хор „Веснівка", на запрошення Комітету Оборони Національних і Людських прав України, дав, у авдиторії СС. Василіянок у Філядельфії (Факс Чейс), концерт, присвячений 10-річчю створення Української Гельсінкської Групи, з коротким словом проф. Петра Стерча, замість доповіді Ніни Строкатої-Караванської, яка не могла прибути на цей концерт. Про УГГ, її членів, їх дію й через те їх арешти й запроторення ми знаємо. Тут присвятім дещо слів дівочому хорові „Веснівка", що не відмовився взяти участь у цьому святі й дати свій концерт.

Цей хор відомий нам від ряду літ як один з дуже активних хорових одиниць у Торонто; досить численний, із постійною фаховою диригенткою Квіткою Зорич-Кондрацькою, абсольвенткою музичного факультету Торонтонського університету, що фахово, як музичний педагог зуміла зорганізувати й досьогодні тримати такий хор, що складається майже в цілості з молодих дівчат. Симпатичний з виду і звуку хор, здобув собі добре ім'я й славу серед нашого й неукраїнського громадянства й тому нічого дивного, що часто виступає він при всяких нагодах громадських, релігійних, виховних та драматичних потребах. Виступав він по всій Канаді, як теж у Америці й Европі, а останньо в Бразилії й Аргентині, про що ми знаємо з нашої преси. Реєстр пісень цього хору дуже багатий — різних авторів та стилів — майже всі українські народні й популярні; видав свої наспіви в чотирьох платівках, теж і на магнітофонних стрічках.

Хор „Веснівка" — це відрадне в нас явище, що ми мусимо оцінити, бо це ж культурний об'яв серед нашої діяспори. Такі мистецькі хороводівочі з'єднання в нас рідкісні, а вагомі тим, що підкреслюють наше культурне життя серед чужого довкілля в молодому вже поколінні. Таких з'єднань, правду сказавши, могло б бути більше, і не тільки в Торонто, але й по інших наших скупченнях, де матеріял хоровий є, але нема відай одиниць з організаційним хистом, щоб створити такі з'єднання; а як такі є, то чомусь із слабшим організаційним розмахом та фаховим педагогічним підходом до молоді. А К. Зорич-Кондрацька дала приклад, що можна було зробити й зробила — вивела у світ чудову китичку дівочого цвіту, милу на погляд і в звуку, чим чарує всіх та вабить до себе. Тому хор „Веснівка", серед цієї в нас убогості на молодечі хори, це справжнє світло, що світить гарним прикладом, що щось подібне можна серед наших обставин зробити, а чомусь не робиться. А це так важливе для повнішого вияву нашого культурного життя, бо це ж наш духовий корм, без якого народ нидіє й мертвіє й виховно занепадає.

Ми були свідками виступів хорів з Голляндії, Австралії й Польщі, як і танцювального ансамблю С. Чупляка з Англії, які показали нам стільки мистецької краси у своїх виконаннях та внесли в наші душі стільки насолоди своїми рідними піснями й танками, що нарід щиро сприйняв й глибоко заховав у своїй пам'яті, як милий спомин з пережитого, саме в часі нашого поступового духового зубожіння, зумовленого у великій мірі нашим життям серед невідрадних обставин вибуялого добробуту та вигод, із занепадом цінення духових вартостей, що, очевидно, має великий вплив на нас. Тому ми так потребуємо постійної духової обнови, на що вказує факт, як то наше громадянство, між іншими гостинними виступами різних ансамблів, щиро зустріло подібний виступ хору „Веснівка", який вніс у нас нові настрої, підніс на дусі, при чому і підсилив любов до нашої співочої культури та розуміння її вагомости для нашого духового життя.

Програма концерту, „Веснівки" в Філядельфії була цікава, нова й барвиста, з показом наших пісень в новіших уже стилізаціях молодших популярних творів, з показом пісень із своєрідною технікою музичного виразу та кольоритом у хоровім та супровіднім піяністичнім виконанні. Були там пісні для нас відомі й у більшості невідомі, виконанні прегарно, а деякі блискучо, в чому було видно досвід, знання й багаті виконні спроможності диригентки. Для зацікавлених програмою, вона була така: „Аве Марія", Д. Бортнянського; „Думи мої", сл. Т. Шевченка, муз. К. Борисюка; „Україно", сл. Лесі Українки, муз. З. Кушпети; „Соколята" М. Степаненка; „Реквієм" Алли Горської — Л. Ляшенка; „І гай знов сміється — сл. Гумініловича; „Я піду в далекі гори — сл. і муз. В. Івасюка. В другій частині: „До сонця" — А. Кос-Анатольського; „Чайка Степова" — І. Сльоти; „В зоряну ніч" — А. Кос-Анатольського; „Ой у гаю" — обр. А. Маренича; „Залітай, залітай" — обр. З. Кушпети; „В'язанка лемківських пісень — обр. С. Грицая; „Ой високі полонини" Г. Жуковського.

Не будемо розводитись над подробицями виконаних точок хору, бо це зайве, якщо візьмемо під увагу загальне добре враження в слухачів та повне задоволен

(Закінчення на стор. 4)

Володимир Жила

ПЕРША ЗУСТРІЧ

Перша зустріч з Президентом УНР Миколою А. Лівицьким, що відбулася 29-го і 30-го вересня ц.р. в Філядельфії, залишилася для мене пам'ятною подією. Проходила вона спочатку в піднесеному настрої, зумовленому фактом, що ми досі не були знайомі. Проте почати добру й конструктивну розмову не було трудно. На це склалося чимало причин, насамперед, моє особисте бажання пізнати президента як людину й політика, що займає відповідальне становище в українському національному житті, а далі познайомитися з його минулим і дещо вивчити з його досвіду.

Президент М. Лівицький як людина — скромний, щирий, приємний і дуже уважний та чемний, зокрема, коли говорить про інших людей, навіть про своїх політичних противників. За близько шість годин розмов я не почув від нього ні одного непристойного слова, не відчув виявів образи, чи навіть будь-якого незадоволення. Про кожну найбільш пекучу й контроверсійну справу він говорив розважно й дуже часто з усмішкою на обличчі. В кожному питанні, яке ми дискутували, він виявляв глибоке знання життя, законів розвитку українського суспільства та його потреб в розсіянні. Видно було, що він постійно тримає в полі зору всі наші найбільш пекучі справи і старається їх пізнати, і, коли можна, знайти вихід з ситуації. Йому, до речі, 9-го січня 1987 року сповниться 80 років життя, але тримається він дуже добре як фізично, так і духово.

Він, до речі, дуже болів страхітливими наслідками чорнобильського геноциду. Турбує його доля евакуйованих, зокрема дітей, яких насильно відлучено від батьків. Йому часто бракувало слів висловити своє обурення на адресу Москви, що не дозволяє на будь-яку гуманітарну допомогу жертвам катастрофи. Він помітно радів, що цим разом Москві не вдалося приховати нищівних наслідків своєї колоніяльної політики в Україні, що вона не змогла затаїти чергового геноциду українського народу. Проте важко передбачити, говорив він, чи страшна своїми наслідками трагедія спричиниться врешті до протверезіння й усвідомлення вільним світом колоніяльної суті московської політики, що скерована на оволодіння світом. Тут він розповів мені коротко про лист, що вислано від президента й голови уряду УНР, професора Ярослава Рудницького, до цілого ряду европейських держав (Англія, Італія, Західня Німеччина, Швеція та ін.), в якому гостро осуджено поступування СССР у справі чорнобильської трагедії в Україні та вказано, що комуністичний уряд Москви не тільки не дбає про своїх громадян, але також наражає на страшну небезпеку своїх сусідів.

Потім говорили ми про відношення світового жидівства до особи Головного Отамана Симона Петлюри. Справа справді на часі, коли врахувати, що в цьому році сповнилося 60 років від його трагічної смерти. Петлюра, на думку президента, — це справжній національний герой, творець модерної української держави в страшні часи, коли Україна опинилася в огні й бурі революції. Петлюра твердо стояв за правопорядок, а приписуваний йому антисемітизм — це видумка, це темний міт тих, які вже 60 років засівають зерно ворожнечі поміж українським і жидівським народами. Ми мусимо обов'язково боронити честь Петлюри і його державні принципи. В тому дусі президент і голова уряду вислали листа до президента ізраїльської держави, щоб ще раз докладно ствердити ставлення Петлюри до жидівської проблеми.

З великим болем у серці, як видно було з його обличчя, розповідав президент про напади деяких осіб на ДЦ УНР в екзилі. Вони, мовляв, вважають екзильний уряд УНР „віджилим, зайвим і шкідливим". На їхню думку, тільки УССР треба вважати правним продовженням УНР. Чи це не парадокс, що тих, які підступом зруйнували УНР сьогодні хтось може вважати спадкоємцями й продовжувачами Української Народної Республіки. І це проходить в час, коли легальний уряд існує в екзилі, продовжуючи свою працю як законний речник народоправної української держави. Щобільше, ці люди мають сміливість виступити перед чужинецькою публікою (поляками) і твердити, що після 1922 року екзильний уряд УНР втратив міжнародний статус та що, мовляв, це вже не державна інституція, а фікція! Договорилися справді до крайнього! Якби особи з такими переконаннями переїхали тепер в Совєтську Україну, то напевно спіткала б їх та сама доля, як тих, що в минулому так зробили — дехто з патріотизму, інші з політично-державних мотивів, і за це заплатили найвищу ціну, втративши своє життя. Ця справа є для президента дійсно болючою, але він не гарячиться з цього приводу, не обкидає своїх противників найгіршими словами, а діє рішуче у вірі, що правда по його стороні. Всякі „реалітетні концепції" з'являються і відходять у забуття, ДЦ УНР з екзильним урядом продовжує існувати вже 65 років. І тому президент вірить і, це видно було з його очей і виразу обличчя, що український народ зчасом таки пере-

(Закінчення на стор. 4)

Н. Сеник-Коваль

ТАЄМНІ ЧИ ЯВНІ ЗЛОЧИНИ СТАЛІНА

III.

Члени Політбюра ненавиділи Яґоду: він вмішувався у всі їх справи, слідкував за кожним їх рухом. Каганович хотів зайняти місце Яґоди і дискредитував його в очах Сталіна, назвавши Яґоду — Фуше, це міністер поліції в епоху революції у Франції, який також служив Директорії, Наполеонові, Бурбонам і ні до кого не був льояльним. Але Сталінові Яґода ще був потрібний... Тепер же Яґода метається по камері, як пійманий дикий звір, не їсть, не п'є, почав говорити з собою, що насторожило Єжова. Тоді Єжов наказав слідчому Слуцькому (уцілівшому з певних причин до цього часу, але скоро його отруять) відвідувати Яґоду. Одного разу Яґода сказав Слуцькому: „Напиши Єжову у своєму рапорті, що Бог, мабуть, все таки існує..."

Ще маркантнішою постаттю цього процесу був Бухарін. Він колись допомагав Сталіну і Зінов'єву принижувати ролю Троцького у створенні Жовтневої революції, хоч також писав: „Троцький — блискучий і безстрашний трибун революції, невтомний її апостол". Так воно й було. Пізніше ж сталінська пропаґанда зробила Троцького контрреволюціонером та й Бухарина приєднала до нього, хоч довгий час Бухарин був найвпливовішим членом Політбюра, визнаним теоретиком партії та й із Сталіном у нього були теплі відношення. На суді ж його представлено ворогом Леніна, шпигуном, убивцем Кірова.

Сталін наказав слідчим витягти від Бухарина зізнання, що Каплан стріляла в Леніна з відома Бухарина. Під великим тиском він погодився на таке свідчення, та коли через два дні йому дали підписати протокол, виправлений Сталіном, він таки відмовився його підписати, бо там було: німці дали Ленінові цілий вагон, як той вертався з-за кордону, дозволили йому під час війни переїхати усю Німеччину; і ще ніби тоді Бухарин почав підозрівати Леніна у таємних домовленнях з німцями, крім того договір з німцями, укладений в основному Леніном, Бухарину здавався принижуючим, тому він і хотів убити Леніна.

Прочитавши протокол, Бухарин вигукнув: „Сталін і мертвого Леніна хоче посадити на лаву підсудних!"

Хоч над справою Бухарина після цього „працювало" дві групи слідчих під наглядом самого Єжова, він відмовився підписати сталінський протокол.

Бухарин теж відмовився від пункту, що він був німецьким шпигуном і що брав участь у вбивстві Кірова. Але він підписав, що під час громадянської війни, хотів повалити совєтський уряд, хотів арештуватим Леніна і Сталіна. Він хотів урятувати молоденьку дружину і маленького сина.

На Заході кружляло питання: троцькістські терористи вбили лише Кірова? Тоді Сталін рішив знайти інших „жертв" тих терористів.

У роках 1934-36 померли своєю смертю: Куйбишев — член Політбюра, Менжицький — голова ОГПУ, письменник М. Ґорький — улюбленець народу та його син — п'яниця.

Арештували д-ра Плєтньова — видатного кардіолога СССР, д-ра Левіна — кремлівського лікаря, д-ра Козакова — знаменитість Москви. Вони лікували оту чвірку.

До Плєтньова підіслали молоду жінку, яку Плєтньов ніби вкусив за груди. Розгорнулася ціла кампанія: „садиста" Плєтньова засуджували в газетах його друзі-лікарі, його учні, пацієнти...

Усі підсудні лікарі та й інші, втягнені в цю справу, заявляли на суді, що на вимогу троцькістів вони поступово вбивали тих хворих.

У 1928-30 роках був зфабрикований ще так званий Шахтинський процес та справа Промпартії — обидва процеси стосуються України. Шахтинський процес — це ніби антисовєтська організація, що діяла у Шахтинському та інших районах Донбасу. У 1928 році п'ятого липня 49 фахівців-спеціялістів сиділи на лаві підсудних у Москві. Вони, бач, висаджували в повітря і затоплювали шахти, псували устаткування, не доставляли шахтарям та їх родинам харчів та інших речей..., щоб зірвати індустріялізацію країни. Керівництво організації ніби сиділо в Парижі.

Промпартія (промислова партія) — це ніби підпільна контрреволюційна організація спеціялістів дореволюційної ворожої совєтській владі інтеліґенції, мета якої — зрив соціялістичного будівництва і реставрація капіталізму. Організація ніби мала зв'язок із колишніми російськими та іноземними власниками підприємств і шахт із централею в Парижі. Вони ніби виконували диверсійні акти, підривали роботу у плянових, фінансових та інших органах. Великої шкоди заподіяли господарству України. Обвинувачений Рамзін „признався", що одержував інструкції від капіталістів Рябошинського і Вишнеградського. Виявилося, що ці два капіталісти померли довго перед тим, як давали „інструкції".

Після 1937 року Сталін хотів вияснити хоч частково про нестачі, злидні в державі, знаходить винних у цьому: Михаїл Чернов, що провадив колективізацію в Україні, відбирав у селян зерно, неправильно плянував посівні площі... В. Шаргович те ж саме робив у Білорусії. Вони заявили на суді, що були таємними агентами Бухарина. Знову ж зліквідували силу силенну людей в Україні та Білорусії, але життєвий рівень людей і далі знижувався.

Зліквідував Сталін і своїх найближчих кавказьких друзів. Уже була згадка про Орджонікідзе. Ще ближчим був до Сталіна Авель Енукідзе — друг з юних літ. У 30-их роках Енукідзе очолював ЦВК (Центральний виконавчий комітет), але він мало цікавився кар'єрою. У 1926 році Сталін хотів увести його у члени Політбюра, Авель сказав: „Сосо я все рівно буду тягти лямку, віддай краще це місце Каґановичу, він уже давно хоче його мати". Енукідзе був Сталінові ніби брат, всі інші, включно з родиною Сталіна, любили Авеля. Сталін же не міг йому простити однієї поради ще з 1935 року: не вбивати Зінов'єва і Кам'єнева: „Сосо — сказав я — вони старі большевики, як ти і я. Ти не будеш проливати кров старих большевиків. Подумай, що скаже про нас світ. Він подивився на мене і сказав: — Запам'ятай, Авель, хто не зі мною, той проти мене".

Сталін довго чекав на каяття Авеля, щораз більше обмежуючи його: висилав його з Москви секретарем ЦВК Грузії, коли Енукідзе туди приїхав, йому сказали, що він буде директором санаторії, потім „поставив його на ноги"

(Закінчення на стор. 4)

„Пам'ятаймо про Вінницю!"

Під таким заголовком завдяки Українському Народному Союзові появилася у світ книжечка пера тепер вже покійного ред. Антона Драгана — довголітнього редактора нашої Свободи" і особисто присутнього кілька днів у Вінниці за німецької окупації під час розкопків масових могил в липні 1943 року. Славної пам'яті ред. Драган закінчував цю дуже цінну працю про одну з найтрагічних сторінок в житті нашого народу вже на порозі „своєї вічної мандрівки в засвіти", як пише головний предсідник УНС д-р Іван Флис, що було останньою прислугою його, Драгана, українському народові, і що одночасно залишиться для нього віковічним нерукотворним пам'ятником.

Звичайно, про вінницький голокост уже багато писалося і тому напевно кожен з наших читачів знає, що там сталося напередодні та на початку Другої світової війни. Але перечитуючи цю 48-ми сторінкову брошуру, кров холоне, коли довідуємося про ті деталі злочину, який доконав на нашому народові наш віковічний ворог — московський окупант. У самій тільки Вінниці тоді було в жахливий спосіб замучено біля 10,000 цілком невинних наших людей. І хоч як боляче й сумно знову хай навіть лише на папері „розкривати землю і показувати пекло", як влучно висловився ред. А. Драган, проте в ім'я правди та пригадки для наступних поколінь ми вважаємо за потрібне навести бодай кілька фактів з того недавнього жахливого народовбивства, що йому присвячена брошура.

Де саме відбувся злочин? Хто були його жертвами?

Документи, свідчення свідків та низка інших факторів дозволяють зробити безсумнівний висновок про те, що вбивства жертв відбувалися на подвір'ї будинку НКВД в Вінниці, зокрема, в його частині, оточеній гаражами. Перед одним з тих гаражів було місце для миття автомашин і на ньому можна було легко змивати сліди крови. Під час розстрілів чи катування постійно гуділи мотори приготованих для перевозу трупів кількох вантажних автомашин. Гук моторів заглушував постріли з малокаліберної вогнепальної зброї. Але не виключено, що деякі вбивства доконано в самих кімнатах будинку НКВД. На таке припущення вказують зізнання свідків про страшні катування, яким піддавали заарештованих під час допитів, як також той факт, що багато відкопаних жіночих трупів були цілком голі або тільки в сорочках. З цього виходить, що московські садисти багато жінок спочатку роздягали, ґвалтували, а потім вбивали в кімнатах НКВД (ст. 39-40).

Коли саме відбувався злочин?

З брошури довідуємося, що на підставі зібраних документів можна зробити певний висновок, що злочин народовбивства в Вінниці відбувся головно в році 1938, хоч розстріли могли початися ще в 1937 року. Як загальновідомо (і це також було підтверджено свідченнями рідних та знайомих зідентифікованих жертв), масові арешти в СССР, а в Україні — зокрема, відбувалися під час відомої в історії СССР кривавої єжовщини в роках 1937-38, (слово походить від імени тодішнього наркома НКВД Ніколая Єжова). Із зізнань свідків відомо, що арешти дуже часто відбувалися на звичайні — в тому числі також анонімні доноси. Дехто з заарештованих, мовляв, був відповідальний за захворювання коня в колгоспі, інший — без дозволу змінив місце праці, ще інший — за збирання колосків на полі, а ще в іншого було під час обшуку знайдено поштову картку або листа від рідних в Польщі, Америці і т.д. А багато було заарештовано тільки за те, що вони в минулому вже були карані органами совєтської влади. Наприклад, батька цих рядків Григорія Мовчана з села Зорокова, Черняхівського району, 1937 року було схоплено за те, що в роках 1930-33 він, як „куркуль" (хоч мав лише 13 з половиною десятин землі) уже відбув трирічну каторжну висилку на півночі Росії (дуже правдоподібно, що він також був забитий у Винниці). Єдиним, „виясненням", що його давали органи НКВД при арешті, було твердження, що заарештований був „ворог народу", але де і чим ця ворожість проявлялася, про це ніхто ніколи не казав (ст. 43).

Призначених на розстріли жертв викликували з тюремних камер нібито для вивозу в „далекі табори". В'язні забирали з собою свої жалюгідні речі, якщо хтось такі мав, і виходили, не знаючи, що їх ведуть на розстріл. Вивівши з тюремних камер, їх або на коридорах в'язниці або в окремих приміщеннях зв'язували, а потім по одному чи по кілька виводили на подвір'я, де вже гуділи мотори вантажних автомашин. При цьому треба зазначити, що в'язання рук (а в деяких випадках також і ніг) мало свою спеціяльну енкаведівську „тьохніку": мотуз так міцно стискав кістки на обох руках, що в деяких трупів повідпадали зап'ястки. Це свідчить про те, що таке зв'язання справляло жертвам великий біль. У деяких випадках у знайдених трупів аби, видно, в'язнь не кричав від нестерпного болю, роти були міцно позатикувані різними затичками.

Якщо однієї кулі не вистачало для забиття жертви, її добивали другою або третьою. Коли жертва впала на землю і ще виявила життя тоді кат розторощував її череп сильним ударом по голові якимось шматком металу чи шматком твердого дерева. Розторощення черепів ударами стверджено в 395 випадках. Вбитих в'язнів, що ще стікали кров'ю, одни.и за одним кидала на автомашину разом з їх мізерією — одягом або білизною, що їх вони брали в „далекі табори". В „Забороненій зоні" трупи скидали в приготовлені ями, після чого довірені НКВД вбивали і кидали до ями також і тих, які їх копали та перевозили трупи аби таким чином замести сліди злочину. Все це було виявлено за допомогою медичної аналізи розкопаних трупів лікарсько-судовими фахівцями та численними свідками під час розкопок трупів у Вінниці 1943 року. (Ст. 38).

Кілька трупів мали з хустин або полотна затичку в роті. Ці жертви мали також сліди куль в потилиці і тому насувається оправдане припущення, що їх перед смертю тортурували, закриваючи рота, щоб заглушити крики болю. Також дальші обслідування привели до оправданого висновку, що деяка кількість жертв була закопана живими. Про це свідчить факт, що в горлах а також кишках деяких трупів було знайдено землю, яку вони без сумніву ковтали вже тоді, коли їх разом з іншими було засипано землею. (Ст. 35).

Характеристичним також було і те, що після арешту свідки вже ніколи не бачили своїх рідних і також нічого від них чи про них не чули. Коли родичі зверталися до НКВД із запитанням — що є з їхніми заарештованими батьками, чоловіками, братами, і т. д., то майже завжди вони діставали ту саму стандартну відповідь: чоловік (чи брат, батько і т. д.) засуджений на 10 років заслання без права листування і що його вже відвезено. В дійсності, як пізніше виявлено, їх було забито в Вінниці.

Але, як подається в брошурі на ст. 45 народовбивство в тій самій Вінниці і далі продовжується. Про це є тепер автентичні і перевірені зізнання наочних свідків. А саме. „Коли 20-го березня 1944 року совєтська армія знову окупувала Вінницю, — читаємо в брошурі — 23-го березня того ж року було оголошено, що всі мають перейти спеціяльну перевірку і тому мають прибути з пашпортами до міського парку... Було чимало заплаканих жінок, що передчували нове лихо. Нарешті, під'їхало авто — і в ньому кілька чоловіків в уніформах НКВД. Тоді один з них — комісар — жид Рапапорт, показуючи на порожні ями, що залишилися після викопання з них тисячів трупів розстрілених в 1937-38 роках, запитав: 'Що тут сталося?' Нарід мовчав. Рапапорт запитав вдруге: 'Мовчите, зрадники батьківщини! Розповідайте прислужники німецької пропаґанди, хто з вас находив тут своїх родичів? ' Таких сміливих, хто наразився б на певну смертельну небезпеку не знайшлося. Тоді комісар наказав війську оточити натовп, а сам від'їхав до міста. Цілий день люди провели в молитві та страшному напружені, очікуючи нового лиха. Перед вечором комісар повернувся з довгим списком. Він викликав по прізвищах здебільшого жінок. Біля сто осіб вийшли на той виклик. Ці нещасні, які колись відшукували тут в цих ямах своїх рідних і близьких, тепер самі стали на краю могил. Комісар викликав загін автоматчиків і подав команду: 'По ворогах революції і зрадниках родіни — вогонь!' Люди, обливаючись кров'ю, падали в ями, що стали вдруге могилами нещасних українських жертв нового совєтського народовбивства. А тих, що залишилися під вартою, погнали проти ночі по Літинському шляху: 'Маєте на фронті спокутувати свою провину перед родіною', — сказав жидівський комісар. Більшість з тих вінничан загинули майже без зброї під німецьким винищуючим вогнем біля Держані, Летичева, Межибожа і Кам'янця — Подільського".

Книжечка „Пам'ятаймо про Вінницю" є документом вічної ганьби проти головачів кривавої московсько-большевицької імперії і тому дуже добре й похвально, що ред. Антін Драган ще встиг її написати, а Український Народний Союз її видав. Але це ще не все: її конче треба видати також кількома іншими мовами світу — і то видати великими тиражами.

Юліян Мовчан

Пропам'ятні виклади В. Курилика

В понеділок, 3-го листопада, в Торонтонському університеті відбувся виклад д-ра Дмитра Ціпивника в серії „Пропам'ятних викладів Василя Курилика". Серія ця вже традиційна в Торонто і відбувається кожної осени в Торонтонському університеті, почавши від 1978 року, рік по смерті славного мистця Василя Курилика.

Василь Курилик — канадський маляр українського походження, народився 1927 року в Канаді, в провінції Альберта, де на фармі прожив своє дитинство та юні роки. Його батько приїхав молодим еміґрантом до Канади, мати його народилася тут. Українське походження мистця відчувається в цілій його творчості мистецькій, багато його картин віддзеркалює життя нашої еміґрації в степовій Канаді. Василь Курилик передчасно помер в Торонто на рака 1976 року. Вже в 1977 році Товариство Українських Підприємців і Професіоналістів на спілку з Торнотонським університетом влаштували першу серію доповідей в пам'ять унікального і одного з найславніших мистців Канади.

Відтоді щороку університет в Торонто і Товариство Українських Підприємців і Професіоналістів, якого Курилик був членом, згадують славного мистця серіями доповідей англійською мовою для студентів та професорів університету та для гостей.

Доповідач д-р Дмитро Ціпівник, сам лікар-психіятр, народився в Сакачевані. Освіту здобув у Вінніпеґу, Монтреалі та Ню Йорку. Після довгих років лікарської практики викладав психіятрію у Саскачеванському університеті, а тепер є медичним директором протиалькогольної та наркотичної Комісії в Саскачеві. Д. Ціпивник є дуже активним в українськім та канадськім громадськім житті. Минулого місяця на 15-му Конгресі Комітету Українців Канади д-ра Ціпивника вибрали головою Централі КУК.

Темою доповіді д-ра Ціпивника було: „Інститут Петра Могили в його 70-ліття та його вплив на культурне та економічне життя українців Канади". Доповідь відбулася в приміщеннях Торонтонського університету. Вечір відкрив адвокат Ігор Бардин; прелеґента представив та вечором проводив д-р Перто Смильський, професор-емерит Торонтонського університету.

Дмитро Ціпивник, сам колишній студент Інституту Петра Могили, познайомив присутніх не тільки з історією цієї найстаршої того роду української інституції в Канаді, але і з причинами її постання.

Інститут названо в честь Петра Могили. Петро Могила народився в 1596 році і освіту здобув у Львові, де було мало в той час інтеліґенції, бо велася страшна полонізація та в Західній Европі. Служив у польському війську, брав участь у битвах, став архимандритом Київської Печерської Лаври і, врешті, Київським митрополитом. Заснував у Печерській Лаврі школу, яка стала початком Могилянської Колеґії що згодом стала найбільшим освітньо-науковим осередком усієї Східньої Европи. Дивлячись на працю та успіхи Київської Могилянської Колеґії, українці Канади назвали свою нову установу Інститутом Петра Могили.

Далі Д. Ціпивник говорив про еміґрацію з України. Москва заохочувала еміґрувати на схід, до Азії. Еміґрація зі Західньої України вела на захід, за океан. Поміж 1891 і 1914 роками прибуло до Канади 200,000 еміґрантів з України. Це були бідні, неграмотні люди, поділені на релігійні групи та на містечка та села свого походження. Діставали найнижче платні праці, корчували ліси, щоб мати родючу землю. І відчули, що їм потрібно освіти. Вже в 1905 році повстали перші школи, а в 1910 році перша газета „Український Голос". Але Перша світова війна перервала все. Українців інтернували до таборів, вони втратили працю, маєтки. І в такій атмосфері створився Інститут.

В 1916 році була заснована перша бурса і відбувся перший Народний з'їзд, на який прибуло 500 делеґатів! А у вересні того року Інститут Петра Могили відкрив двері першим студентам. Їх було 35. В 1917 році їх вже було 70! На початках Інститут служив цілій українській громаді, пізніше католики заснували собі окремий і відтоді Інститут Петра Могили став центром православного життя в Канаді. В 1923 році нова хвиля еміґрації привела 68,000 українців до Канади, і життя ще більше пожвавіло.

Цікаво розказував доповідач про першу дівочу групу, що створилася при Інституті в 1924 році. Ініціяторкою була Савеля Стечишин. З гуртка зорганізувався Союз Українок Канади в 1926 році, а в 1928 році вони вже мали свій перший з'їзд. Сьогодні в Канаді 126 відділів Союзу Українок Канади, вони видають свій журнал „Промінь", мають музей та ведуть культурну працю серед нашої громади по цілій Канаді.

При Інституті в 1930 році постав перший гурток молоді СУМК, який має сьогодні відділи по всій Канаді. Перші українські школи проводив Інститут, і навіт Семінарія св. Андрея, яка заснувалася в 1932 році, мала свій початок в Інституті. Інститут Петра Могили мав великий вплив і на молодих людей в часі Другої світової війни. Велике число добровольців, вихованців Інституту, зголосилося до канадської армії. Д. Ціпивник також згадав визначних осіб, вихованих в Інституті, як наприклад, суддя в апеляційному суді Онтерія Володимир Тарнопольський, Митрополит Василій Федак, нуклеарний фізик Сильвія Федорук — канцлер Манітобського університету, й інші.

Доповідь д-ра Д. Ціпивника була надзвичайно цікава. Майже столітнє поселення українців у Канаді переходило перед нашими очима картинами дискримінації, тяжкої праці, завзяття та успіхів.

Яка ж майбутніcь Інституту Петра Могили, що починає свій восьмий десяток? Багата дискусія про минуле та майбутнє закінчила вечір, присвячений пам'яті мистця Василя Курилика.

Оксана Бризгун-Соколик

Підтримуймо наше хорове мистецтво

Ось недавно ми мали нагоду бути на виступах українського хору „Журавлі" з Польщі та подивляти їхню організованість, спів, гарні строї і захоплені були їх відданістю у культивуванні української пісні.

Багато описів появилося на сторінках нашої преси із похвалами диригента, солістів та співаків. Одного бракує, а саме наголошення тих перешкод і невигод, які членам хору треба було побороти, щоб нарешті виїхати в турне і в короткому часі дати якнайбільше концертів. Про деякі перешкоди не годиться говорити, бо всім відомі, але саме організування проб натрапляє на великі невигоди і тут хористи виказали свою завзятість відданість та посвяту. Члени хору не є з одної місцевості, а порозкидувані по різних місцях проживання, де групами вивчають партії а приїжджають до централі на вишліфування перед виступами.

Власне, та посвята, той труд і наполегливість заслуговують на найбільшу похвалу, бо без них не було б виступів та успіхів.

У зв'язку з тим насуваються певні думки з нашого терену. Коли поглянемо взад, то побачимо як хорові одиниці з приходом нових еміґрантів мов гриби по дощі виростали і покривали мережею всі скупчення українців. Все виходило спонтанно, це був той невмирущий дух, який хотів себе показати носієм української пісні, культури. Це тривало деякий час,і хоч старші відходили, то однак не бракувало поповнення молодшими. З часом це зміняється, завзяття меншає, а молоде покоління щораз менше віддається українській пісні. Загроза стоїть перед хоровими колективами. Наприклад, хор „Думка", який стоїть понад партійно-політичним нашим роздрібленням не всилі доповнити свого складу молодшими співаками. Що раз менше охочих посвятити кілька годин тижнево із свого часу для української пісні. Чи це обоятність, чи може лінивство!? Годі сказати. Кажеться у Святому Письмі „велике жниво, а мало робітників". Це впадає в очі якраз тут, на цьому терені. Потреба ширення української пісні, культури, традиції не зменшилася, але може навпаки, коли взяти під увагу, що весь тягар тої праці лежить на українській діяспорі, бо окупаційний режим не боронить наших традицій, але з легкої руки віддає „старшому братові".

З того великого числа хорів, що постали зараз після війни, залишилося ще декілька і то по більших скупченнях наших людей. Нерожева майбутність, коли не дійде поповнення.

Українська пісня любить мішані хори, як теж і публіка захоплюється приємним образом хористів. На жаль, і це вже належить до минулого. Мабуть ще хор „Думка" на цьому терені продовжує цю традицію. Але як довго!? Перед хором „Думка" великі пляни. Ось вони.

Вже традиційні коляди по церквах в Ню Йорку: 14-го грудня у катедрі св. Патрика, а в січні 1987 року коляди в церквах, в українській православній катедрі св. Володимира і в українській католицькій церкві св. Юрія 21-го грудня спільний концерт хору „Думка", танцювальної групи „Сизокрилі", Роми Прийми-Богачевської і Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької в залі „Пейс" університету в Ню Йорку. Прихід призначений на будову Українського Музею в Ню Йорку. Відтак участь „Думки" у святкуваннях Січневих Роковин. А 31-го травня слідуючого року виступ у Гамилтоні, Канада, у зв'язку з міжнародною конференцією, присвяченою 1000-літтю Хрищення України, Місце—МекМестер університет. Перед тим плянується виступ в Баффало або в Рочестері.

На рік 1988 плянується велике турне по европейських країнах у зв'язку з 1000-літтям. Чи це буде можна виконати? І чи хористи згодяться? Із минулого видно, що так, але під одною умовою, що громада, яка слідкує за працею хору і їй на серці українська пісня, дасть моральну і матеріяльну поміч, а перед усім нових співаків, які внесуть новий дух, нову силу. Часу небагато, бо коли врахувати, що хор є у процесі вивчення нових творів, які аж ніяк не є легкими до опанування.

Отже хор „Думка" потребує помочі і радо прийме всі конструктивні завваги відносно наших виступів.

О. Мотиль

Літературний вечір в Ґлен Спей

Восьмого листопада 1986 року відбувся літературний вечір, влаштований 62-им Відділом Союзу Українок Америки. Вечір був зорганізований в честь всім знаної поетеси-письменниці Наталії Лівицької-Холодної.

Поетеса Наталія Лівицька — Холодна прибула в Ґлен Спей з своїм мужем Петром Холодним, загальновідомим майстром пензля — художником, який прикрасив церкву св. Володимира в Ґлен Спей. Разом з ними прибула на цей вечір Уляна Старосольська-Любович, яка особисто багато причинилася до успіху нашого літературного вечора. Вона до речі, будучи ще молодою особою, після закінчення студій працювала в редакції в кількох українських журналах та часописах. З приходом большевиків у Західню Україну заарештовано її батька, а рік пізніше, пані Уляну та її цілу родину і вивезено у Казахстан. Там вона пережила тяжкі часи. На засланні згинули її батьки, а брат був мобілізований до Трудармії. В 1946 році в наслідок багатьох старань їй вдалося переїхати до Польщі, а згодом до Америки. З 1972 року Уляна Любович працювала редакторкою „Нашого Життя" протягом довгих років. Вона видала свій твір „Розкажу вам про Казахстан", за який одержала нагороду ім. І. Франка.

Не можна поминути сучасної молодої, енергійної редакторки „Нашого Життя" Олі Лісківської. Без неї не був би можливий приїзд нашої поетеси з Йонкерсу до Ґлен Спей. Запрошених гостей зустрічали в гостинному домі Ірени Кіндрачук, голови 62-го Відділу СУА в Ґлен Спей. Зустріч відбулася у присутності кількох членкинь Управи 62-го Відділу. За смачним обідом всі присутні познайомилися ближче між собою та у дружній атмосфері провели пару годин перед початком літературного вечора.

Літературний вечір відкрила і проводила ним голова Відділу І. Кіндрачук. Вона привітала присутніх в залі, які зійшлися численно з Ґлен Спей та околиць, хоч погода в той вечір не дуже сприяла; зокрема голова привітала ще раз наших гостей.

Літературний вечір складався з двох частин. В першій Уляна Любович прочитала біографію поетеси Наталії Лівицької-Холодної, яку зредагувала дуже цікаво, переплітаючи із спогадами рідних та близьких про окремі випадки з її життя. А згадати було що, бо її поетичний шлях почався ще від дев'яти років і взагалі життєвий шлях не був легкий і було багато дечого цікавого згадати і оповісти. Присутні з напруженою увагою прослухали біографію поетеси-письменниці. Під час перерви між першою і другою частинами наша господарська референтка Тоня Туринська, при допомозі кількох членкинь, частували всіх смачним солодким і кавою.

В другій половині вечора поетеса пані Наталія читала свої твори, які захопили всіх присутніх. В них вона описала красу України, любов до неї, боротьбу за її визволення і її сучасне поневолення. Та все таки поетеса не падає духом, а висловлює надію, що виросте молоде покоління, яке вибороне волю Україні, визволить її з довгої неволі.

Прекрасна дикція, чудова мова і молодечий голос — це все доповнювало красу її творів. Не всі бо вміють читати свої власні твори.

Присутні вставши гучними оплесками і квітами нагородили нашу славну поетесу Наталію Лівицьку-Холодну та журналістку Уляну Любович. Це був вечір, який залишиться в пам'яті на довгий час.

Ольга Линник

ПОДЯКА

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ПО СМЕРТІ

бл. п. інж.

ІВАНА КОГУТА

складаю найщирішу подяку Всечеснішим Отцям з парохії св. Юра в Ню Йорку за відправлення Панахиди, Парастасу і похоронних відправ.

Дякую дорогим Приятелям і Знайомим за жертви на Святі Літурґії та за молитви і квіти.

Моя найщиріша подяка дорогим Приятелям і Знайомим за висловлення співчуття у моєму тяжкому горю.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ПО СМЕРТІ
15-го грудня 1986 року будуть відслужені

СВЯТІ ЛІТУРҐІЇ

в церквах:
св. Юра в Ню Йорку;
в Рочестері в церкві Богоявлення Господнього
і в Ґлен Спей в церкві св. Володимира

Прошу Родину, Приятелів і Знайомих про молитви за спокій Його Душі.

Дружина МИРОСЛАВА

ЗБОРІВСЬКИЙ КОМІТЕТ в НЮ ЙОРКУ

ділиться сумною вісткою зі своїми членами,
що дня 2-го грудня 1986 р. відійшов у Вічність
довголітній голова Комітету

бл. п.

МАКСИМ ПАНЬКІВ

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 8-го грудня 1986 р. о год. 11-ій ранку з української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, на цвинтар Ґейт оф Гевен.

•

Щиро-сердечні співчуття висловлює Дружині, Синові, Донькам і їх Родинам

Зборівський Комітет в Ню Йорку

З глибоким смутком ділимося жалобою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що 24-го листопада 1986 року, після тяжкої недуги,
відійшов у Вічність на 72-му році життя

бл. п.

Пилип Головешко

ПОХОРОННІ БОГОСЛУЖЕННЯ І ПОХОРОНИ відбулися в п'ятницю, 28-го листопада 1986 року з похоронного заведення Музики-Ковачек у Чикаґо, Ілл.

Пастор Олекса Гарбузюк, пресвітер Української Баптистської Церкви, виголосив проповідь про вічне життя через віру в Ісуса Христа, як особистого Спасителя, співав церковний хор і тіло Покійного побожно відпроваджено на Вічний Спочинок до воскресіння мертвих на Елмвуд цвинтарі.

Залишені у великій жалобі:
дружина — КАТЕРИНА і син ВАСИЛЬ
дочки —
НІНА БИЛЕНЬ з мужем ЯРОСЛАВОМ
ГАЛИНА СКРОБАЧ з мужем МИХАЙЛОМ
внуки —
ПЕТРО І ЛІДА БИЛЕНЬ
ВІКТОР І ВІРА СКРОБАЧ
ближча й дальша Родина тут і в Україні

В. Пастушок...

(Закінчення зі стор. 1)

маєте людину, яка водночас служить в Крайовому Комітеті для Відзначення Тисячоліття Християнства в Україні та займає посаду президента свартморського Ротарі клюбу. Ось чоловік, який є головою 231-го Відділу УНСоюзу і колишнім президентом Відділу УККА делаварського повіту та все знаходить енергію і ентузіязм очолити проєкт відновлення житлових будинків у делаварському повіті, за що відзначено його спеціяльною плякетою від місцевої ради міст", — сказав Н. Томас.

В. Пастушок, який вже 36 років працює в ділянці нерухомого майна, також служив на посадах директора Ради агентів нерухомого майна делаварського повіту і президентом Честерської шкільної округи.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів.

не пізніше, як вполудне 31-го грудня 1986 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1986 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у СЕРЕДУ, 31-го ГРУДНЯ 1986 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС

Денверська...

(Закінчення зі стор. 1)

Промовляє посадник Федеріко Пеня.

Дарія Яворівська, багатолітня голова 38-го Відділу СУА в Денвері, ініціяторка акції „Пам'ятаймо Чорнобиль" біля пам'ятної лави в Чизман Парку в Денвері.

попрацювати. Та як радісно було ствердити, що українців вже знають і ставляться до них із більшою прихильністю та повагою.

У суботу, 18-го жовтня ц.р., під чорнобильським деревцем зібралася переважаюча більшість місцевих українців. Майже вся дітвора та молодь були убрані в народні строї, багато жінок також пишалися багатими вишивками. Здавалося, сам Господь Бог поблагословив діло, пісдавши надзвичайно погідний день.

Т. Винар привітала та представила публіці низку почесних гостей, голова Відділу Надія Виннич привітала всіх присутніх та щиро подякувала союзянкам за віддану працю. Після коротенького вступу, в якому вона пригадала ціль свята Т.Винар попросила до слова посадника міста Федеріко Пеню, який висловив українській громаді свій подив за оборону земляків в Україні та за плекання рідної мови, звичаїв та всього українського. Він тепло подякував жіноцтву за гарний дарунок містові у формі дерева та лави, які будуть прикрасою Чизман Парку на довгі літа. Посадник Пеня здобув прихильність всіх присутніх, запросивши всю дітвору поділити з ним честь і допомогти йому відкрити лаву. Залунали оплески, зацокотіли фотокамери, як група малят дружньо піднесли килим і ярке сонце освітило масивну червоно-сіру плиту та вирізблений на ній напис в англійській мові: „Присвячуємо всім, що потерпіли від катастрофи в Чорнобилі, Україна. В 1986 році, Відділ Союзу Українок Америки в Денвері". З обох боків напису красується емблема СУА.

Першою після відкриття лави слово мала Патриша Шредер, представниця Кольорадо в Конгресі ЗСА. Вона гостро засудила московський уряд за брак опіки над своїми людьми, за відмову прийняти поміч вільного світу. Вона глибоко зворушила слухачів, звертаючи особливу увагу на страждання українських матерів, дітей яких було евакуйовано не знати куди, та на тяжку долю всього українського жіноцтва, яке знає чим годувати свої родини, бо не має певности, чи постачані державою харчі є безпечно зуживати.

Наступним промовцем був Денис Геллаґер, член стейтового сенату та давній приятель українців. Сен. Геллаґер знов і знов висловлював співчуття українському народові та обіцяв працювати на його користь.

Відтак особисті представники відчитали листи від сенатора Т. Вірта та конґресмена Кена Креймера.

На закінчення офіційної частини Т. Винар попросила отця Степана Хміляра відмовити молитву.

Довго ще святочна громада та почесні гості гуторили на зеленій луці парку при полуденку, який приготовили союзянки. Радісно було відчувати загальне піднесення, почуття спільноти та довір'я поміж представниками старшого і молодшого поколінь, „старої" чи „нової" іміграції, західніх чи східніх земель. Радісно було відчувати себе українцями.

Дівочий...

Закінчення зі стор. 2

ня. Успіх хору був великий, до чого причинилися й такі особливості, як численний склад осіб, милі молоді обличчя, розкішні строї та „соловейковий спів наче серед весняної ночі" (звідси мабуть і назва хору „Веснівка"), що в нас таке рідкісне й тому так для нас було миле та блистіло у цілій своїй красі та принаді. Молодим нашим дівчатам лишень наше признання за їхню працю над собою й для нашої культури, в нашій пісні, на яку ми так спрагнені, на яку „Веснівка" була так багата, що аж серце раділо, бо в цій своїй рідній пісні наш побут, наші традиції, наше буття.

Такі наші хорові з'єднання, що постали з доброї волі й працюють постійно та інтенсивно і мають за собою свої заслуги і славу, треба оцінювати в першій мірі з їх основних позитивів, їх організаційних та виховних вартостей та їх постійного змагу до мистецьких вершин, що справді хор „Веснівка" доконав і показав як зразок до наслідування. Нас нічого в ньому не вразило, а тільки тішила його поява, його існування та праця над нашою піснею, барвистість і краса якої нас так бавила, й залишила глибокий слід у нашій пам'яті.

Перша...

Закінчення зі стор. 2.

може, а ДЦ УНР буде законним речником народоправної української держави.

Не призабули ми в розмовах і останньої книжки президента. „ДЦ. УНР в екзилі між 1920 і 1940 роками, що вийшла в світ 1984 року.. У ній він ясно віддзеркалив долю нашого уряду й багатьох українців, що вийшла з ним на еміґрацію. Бувши в центрі політичного життя, він бачив зблизька працю українського екзильного центру, брав у ній участь, був знайомий з видатними особами українського політичного, військового та дипломатичного світу, й тому його думки наскрізь авторитетні та гідні нашої уваги. Він свідомий, що ряди прихильників ДЦ УНР в екзилі останньо прорідли, але цієї справи він не збирався виясньовати. Фактом є, що екзильний уряд існує, працює і постійно дає про себе знати своїй громаді й дипломатичному закордонному світові. Адже він є законним спадкоємцем останнього уряду в рідній землі, за ним зберігається тяглість державного життя й вияв суверенної волі народу в Україні.

Багато уваги присвятили ми також ресортові культури й науки. Цей ресорт уряд недавно відновив. Головна його мета — реєструвати українські культурні й наукові здобутки, систематично їх обмірковувати з метою поліпшення їх якости та надання їм гостроти й значимости.

Підсумовуючи, хочемо сказати, що наша перша зустріч з президентом була наскрізь цінною і дуже потрібною. Ми не тільки обговорили важливі політичні, суспільні й культурні справи останніх років, а й певною мірою призадумалися над їх розвитком та над їх значенням для української діяспори. Немає сумніву, що в українському житті робиться дуже багато корисного, що підносить його вартість. Але зроблене треба постійно удосконалювати, створюючи вартості наявної сили.

Таємні...

Закінчення зі стор. 2

— відібрали у нього авто, „ударив його по животі" — Енукідзе не міг користуватися їдальнею і розподільником. Яґода підказував йому покаятися, а коли Сталін довідався, що той не хоче, наказав Яґоді підібрати дані і передати їх на Політбюро. Покінчено з Енукідзе 19-го грудня 1937 року.

Дуже близький Сталінові був начальник його охорони — особливо довірена особа — Паукер. Це мадяр, що попав у полон до росіян у Першу світову війну. Був він голярем у мадярському театрі, мав акторські здібності, умів розказувати анекдоти, чим смішив усіх, навіть насупленого Сталіна.

Після революції Паукер вступає в партію, працює у ВЧК (Всесоюзна Чрезвичайна Комісія — НКВД, КҐБ), людина без освіти, аполітична. Робив обшуки, арештовував, розстрілював — це його обов'язки у ВЧК.

Із Сталіном у нього були дружні відношення, кажуть, що він із Сталіном був ближчий, як друг. Умів догоджати Сталінові: оселедці виписував для нього з Німеччини, доставляв з-за кордону порнографічні журнали, бо Сталін то дуже любив, завважив, що Сталін хоче бути вищим, замовляв для нього взуття на каблуках, а на трибуні для Сталіна з'являвся стільчик, і він був вищим від інших, почав голити його, хоч Сталін раніше нікому цього не дозволяв.

Якось Сталін п'янствував із Паукером, у цей час йому донесли, що Чан Кайшек масово арештовує китайських комуністів. Сталін наказав Паукерові виарештувати в Москві усіх китайців. Паукер повитягав із ліжок також і китайців-комінтерновців та студентів. Сталінові донесли й про це, і той був лихий та й вдарив Паукера по обличчю, хоч звичайно Сталін поводився з охоронцями обережно, делікатно, нагороджував їх орденами, автами, віллами. Цим разом Паукера Сталін нагородив, і той був щасливий...

На одному з бенкетів, Паукер почав імітувати Зінов'єва, коли того вели на розстріл. Паукер падає на коліна, охоплює руками охоронника і благає: „Ради Бога, товаришу, покличте Йосипа Вісаріоновича". Усі сміялися, Сталін схопився за живіт, махнув рукою припинити.

У липні 1937 року Сталін міняє усю свою охорону... Про Паукера Яґода сказав приятелям, що він був німецьким шпигуном...

Автор, на жаль, не описав усіх злочинів Сталіна і його прибічників — запланованих для України злочинів: він не згадав, хоч мусів знати, про масові арешти і знищення видатної інтеліґенції в Україні у зв'язку із СВУ, не згадав про ліквідацію старих, сліпих бандуристів, масові арешти і ліквідацію священиків, поетів-письменників, взагалі — творчої інтеліґенції. Україну вихолощено, обезголовлено у ті страхітливі тридцяті роки.

П. Саварин...

(Закінчення зі стор. 1)

треба робити те, чого вони не можуть робити там... Якщо нас тривожать перемішування та переміщування населення, виселювання українців з України, мішані подружжя, низький народний приріст через аборти, алкоголізм і низький рівень життя, русифікація, терор тощо, спричинювані колоніяльним статусом України, то не закладаймо рук, а берімося до праці. Маємо у світі великі наукові установи, через які можемо інформувати вільний світ, маємо пресу, маємо доступ і до загальної „мідії", включно із радіопередачами в Україну. Замало чекати на національні і соціяльні сили в СССР, замало чекати на поміч західнього демократичного світу, а треба рахувати на власні сили. Всяка поміч українській справі тут на полі науковому, культурно-освітньому, політичному, церковному та мистецькому — це поміч Україні і українській визвольній справі там".

Після доповіді можна було придбати „Збірник Другого Конґресу Вільних Українців" з підписом П. Саварина. Їх продано, по 15 дол. за примірник, коло 80. Крім того на потреби СКВУ на збіркові листи і при дверях зібрано коло 1,000 дол. Каса „Самопоміч" вручила чек голові СКВУ на 1,000 дол. на потреби СКВУ під час відвідин каси.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЕВГЕН БАЛАЦЬКИЙ, член УНС Відд. 101-го ім. С. Бандери в Колчестері, Кт., помер на 58-му році життя. Нар. 1928 року в Маркові, Україна. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Стефанію. Похорон відбувся 22-го вереня 1986 року на цвинтарі Св. Марії в Колчестері, Кт.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ВОЛОДИМИР СЕМЙОНИК, член УНС Відд. 276-го ім. св. Миколая в Ембриджі, Па., помер 21-го вересня 1986 року на 66-му році життя. Нар. 1920 року в Україні. Членом УНС став 1968 року. Залишив у смутку кількох кузенів в Еймбриджі, Па. Похорон відбувся 26-го вересня 1986 року на цвинтарі Економі в Ембриджі, Па,

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

МІЛДРЕТ (Емілія) А. МАЙ—БРОДА, з дому Яворська, член УНС Відд. 173-го ім. св. Володимира в Вілмінґтоні, Дел., померла 20-го вересня 1986 року на 72-му році життя. Нар. 1913 року в Честері, Па. Членом УНС стала 1939 року. Залишила у смутку мужа Григорія, дочку Адріяну та родину. Похорон відбувся 10-го жовтня 1986 року в Честері, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Петро Щерба, секр.

ЙОСИФ ШЕЛЕСТЯК, член УНС Відд. 297 в Барнсборо, Па., помер 16-го серпня 1986 року на 69-му році життя. Нар. 6-го серпня 1917 року в Гейстінґс, Па. Членом УНС став 1935 року. Залишив у смутку дружину Вірджінію, доньок Діяну Лутер, Лізу Декард; братів Вілліяма, Пола і Івана; сестер Анну і Марію, внуків і дальшу родину. Похорон відбувся 19-го серпня 1986 року на українському цвинтарі Св. Марії.

Вічна Йому Пам'ять!

Р. Шелестюк, секр.

ОЛЬГА МРАЗ, член УНС Відд. 155-го Т-ва УСВТ „Чорноморська Січ" в Перт Амбою, Н. Дж., померла 13-го вересня 1986 року на 62-му році життя. Нар. 26-го березня 1925 року в Ню Джерзі. Членом УНС стала 1944 року. Залишила у смутку мужа Івана, брата і сестру. Похорон відбувся 16-го вересня 1986 року на цвинтарі св. Успення у Вудбриджі, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Лоренс, секр.

КАТЕРИНА ҐАРБІНСЬКА, член УНС Відд. 276-го ім. св. Миколая в Еймбридж, Па., померла 23-го жовтня 1986 року на 79-му році життя. Нар. 1907 року в Смовк Ран, Па. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у смутку сина Івана, трьох братів — Івана, Карла і Юрія, дві сестри — Марію Машонґнек і Еву Тетрік та п'ятеро внуків. Похорон відбувся 27-го жовтня 1986 р. на цвинтарі Силванія Гиллс в Догерті Тавншип, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО ОЛІЙНИК член УНС Відд. 217-го ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й., помер 28-го жовтня 1986 року на 67-му році життя. Нар. 17-го листопада 1918 року в Рочестері, Н.Й. Членом УНС став 1972 року. Залишив у смутку дружину Марію, брата Стефана в Україні та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 31-го жовтня 1986 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Стефан Приймак, секр.

ВАРВАРА НОВОСЯДЛИ, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й., померла 5-го листопада 1986 року на 91-му році життя. Нар. 15-го грудня 1894 року в селі Короничі, Україна. Іленом УНС стла 1944 року. Залишила у смутку доньку Ольгу Лещук, синів — Вілліяма, Стівена і Меррілла з дружинами, шестеро внуків і шестеро правнуків. Похорон відбувся 8-го листопада 1986 року на цвинтарі св. Хреста у Лакаванна, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Марія Гаравус, секр.

ОМЕЛЯН Е. ХОДАНЬ, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й., помер 11-го лютого 1978 року на 34-му році життя. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку матір Ірену, дружину Конні, сина Тодд, дочку Дорін і брата Романа.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ПЕТРО КРУЛІКОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 350-го ім. св. Арх. Михаїла в Стемфорді, Конн., помер 17-го вересня 1986 року на 98-му році життя. Нар. 1888 року в Україні. Членом УНС став 1941 року. Залишив у смутку сина Івана, двоє внуків і одного правнука. Похорон відбувся 19-го вересня 1986 року на цвинтарі св. Йоана в Стемфорді, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!

Тома Фінів, секр.

МИХАЙЛО КЕЧУЛА, член УНС Відд. 305-го в Магоней Сити, Па., помер 24-го жовтня 1986 року на 68-му році життя. Нар. 1917 року в Трентоні, Па. Членом УНС став 1967 року. Залишив у смутку сестру Марію і брата Давида. Похорон відбувся 27-го жовтня 1986 року на укр. цвинтарі св. Миколая в Магоней Сити, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Гентош, секр.